

»Kdo je tu, kdo je tam?«

»Popko, dragi Popko,« so kričali otroci in tekli k njemu. Popko pa se je vdrl še globlje v grmovje in je še žalostneje tožil:

»Kdo je tu, kdo je tam?«

Ko so ga slednjič ujeli in dali v kletko, je zaprl oči in umolknil.

»Gotovo misli na svoje otročke,« je pravila Maja.

Popko pa je spal in se v spanju tresel po vsem telesu. In sanjalo se mu je, da še zmerom leti daleč, daleč v svojo rodno deželo, k svoji ženi in svojim otrokom. Lej, je že tam.

Marijana Željeznova - Kokalj

Materino srce

Mati je imela sedem sinov in vsi so bili razbojniki. Od zore do mraka je garala, ko so bili še otroci, da bi jih preskrbela za življenje. Izšolala jih je. Dobri so bili in pridno so se učili. Toda služb niso dobili, so pač časi, ko dobe delo le tisti, ki so se rodili pod srečno zvezdo. Za pridne berače pa ni bilo nikjer zaslužka in materinih sedem sinov je krenilo na senčne poti življenja.

Koliko je pretrpela mati, koliko jokala, koliko premolila. Mirko, Marko, Milko, Marjan, Matko, Mitko in Milan so pa le bili tolovaji. K njej niso prihajali. Njeno srce je hrepenelo po sinovih. Oni pa so domovali v strmih skalovju, kakor orli. Napadali so avtomobile in vlake ter plenili potnike. Časopisi so prinašali grozotna poročila o nečloveških dejanjih sedmih bratov razbojnikov. Ujeti pa jih niso mogli. V oklopnem avtomobilu ali v zrakoplovu so vselej ušli pravici, ko je po napadu nastala zmeda. Maščevali so se človeštvu, ki jim ni hotelo dati poštene skorjice kruha.

Zbudilo se je lepo jutro, megla se je razprostrla nad morjem, v gozdu so se prebujali ptiči; Popko vidi svoje stare znance. Toliko jim ima povedati!

»Ah, poslušajte, poslušajte vsi, moje žalostno pripovedovanje in same od sebe vam pritečejo solze iz oči. Pripovedoval vam bom o izgubljeni mladosti, o dolgih letih ujetništva, o svojem hrepenenju in svoji žalosti.«

Vso noč je trepetalo in drhtelo telo ubogega Popka. Naslednje jutro pa, ko so se otroci prebudili ter prišli na teraso mleko pit, je ležal Popko mrtev v svoji kletki...

In mati si skoraj upala ni iz kočice koncem vasi. S prstom so kazali za njo, za materjo razbojnikov, in se norčevali iz nje: »Študirala si jih, da bodo zločinci!« Materi je bilo hudo. — Otročad se je je bala, kajti mislila je, da je čarovnica.

O kresu so vzplamtele po gorah grmade. Mati je strmela vanje. Morda so prižgali eno tudi njeni sinovi. Zahrepenela je po njih kakor še nikoli. Stopila je na vrt. Peli so fantje, pela dekleta in skakali čez gorečo kopico. Materi se je krčilo srce...

»Kaj ti je, žena, da si nocoj žalostna, ko je vendar praznik kresne noči?« jo je ogovorila vila.

»Moji sinovi... oj!« in zajokala je bridko.

»Ne joči!«

»Kako ne bi jokala! Videla bi jih rada! Iztrgala bi svoje srce, da bi poromalo k njim! Ne čutijo oni moje ljubezni. Ne vidijo me... Pozabili so name!...«

»Daj mi srce!« je rekla vila. »Hodi naj pot k tvojim sinovom!«

Mater je zaskelilo in od bolečin se je zgrudila. Izločilo se ji je srce. V hipu je zraslo. Večje je bilo kakor odrasel človek. Rdeče je žarelo v temni noči.

Mati je strmela za njim, ko se je jelo odmikati proti goram. Čutila ni radosti niti žalosti, bila je brez srca.

Kresovi so ugašali, vila je izginila. Mati se je podala k počitku, njeno srce pa je romalo k sinovom. Spotikalo se je ob kamenje, zasajalo v trnje. Težke rdeče kaplje so kapljale na pot. Srce je bolelo, toda ono je hrepenelo po sinovih tolovajih.

Ljudje, ki so srečali materino srce, so bežali in vpili v strahu: »Vesoljni krvavi potop se bliža, delajmo pokoro!«

Materino srce pa se je vselej ustavilo rekoč: »Dajte kruha vsem ljudem, bo na zemlji raj potem!«

Zbegani ljudje so trdili svoje. V mestnem vrvenju so naglo pozabili na prikazen materinega srca in njene besede. Še bolj so se vdajali veselju in še bolj stiskali beli kruhek. Še drobtinic niso privoščili lačnim, raje so jih metali svinjam.

Materino srce je bilo utrujeno, ranjeno...

Iz zasede je prižvižgal strel in predrl materino srce. Brez krika se je sesedlo in se vilo v hudih bolečinah. Divji lovec se je naglo približal plenu. Onemel je zrl v materino srce v smrtnih krčih. In srce je govorilo:

»Mojih sedem, oj, sinov,
mojih sedem srčnih ran,
pridite iz dna gozdov
k meni sem na plan!
Oj sinovi, vsak vaš vdar
me zabodel je do smrti,
moje je bilo za vas življenje —
večen dar.
Upi moji niso strti,
vi ste dobri mi sinovi,
vi ste divji le vetrovi,
ki bore se za življenje.
Oj sinovi, moje hrepenenje,
pridite in poljubite
zadnjič mi srce krvavo,
pa zatem se pokorite
in vrnite se v življenje pravo.«

Vzklik materinega srca je pretresel z bolestjo gozd in daljo. Zadrhtela so drevesa in cvetice, obmolknile so ptice, zatresle so se gore. Drevje je dahnilo:

»Mojih sedem, oj, sinov,
mojih sedem srčnih ran,
pridite iz dna gozdov!«

Sedem sinov razbojnikov je zaslišalo klic materinega srca. Zadrhteli so, spogledali so se. Iz skalovja se je dvignilo sedem črnih gavranov, ki so zleteli z vriščem proti jasi, kjer je umiralo materino srce. Sedem sinov je sedlo nemo v zrakoplov in sledilo letu gavranov, pticam smrti.

Gavrani so posedli okoli umirajočega materinega srca in ga jeli ključvati. Sinovi razbojniki so tudi pristali. Zajokali so. Črni gavrani so bili njihova grozodejstva, ki so razdejala zlato materino srce.

»Mojih sedem, oj, sinov,
mojih sedem srčnih ran,
sprejmite moj blagoslov!«

je šepnilo materino srce. Pretresali so ga krči in kri je pljuskala po travi.

»Oj naša mama, mamica!« so vzkliknili sinovi in poljubljali srce, ki jih je ljubilo nesebično, neizmerno. »Odpusti nam! Dobri bomo kakor si bila dobra ti, zlata mamica!« Jokali so, kešali so se svojih grehov.

In materino srce se je umirilo. — Gavrani so se izpremenili v sedem belih golobov in odleteli v kočico koncem vasi. Posedli so na postelj, kjer je umrla mati sedmih razbojnikov.

Materino srce se je razsulo in v travi so zrasle čudovite rdeče zdravilne rože. Še danes rastejo, toda nihče jim ne ve imena...

Sedem sinov razbojnikov pa je pletelo z zrakoplovom preko morja na osamljen otok med črnce in delali so pokoro do smrti z dobrimi deli...